

Bal Kishan Khanna and others v. State of Punjab and others
(M. M. Punchhi, J.)

ਕਾਇਰ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ (2) ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਏ ਕਿ ਐਨ. ਸਾਬਕਾ ਪਾਰਟ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ 9 ਦੇ ਨਿਯਮ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਾਰਟ ਡਿਕਰੀ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਅੰਜਨ ਕੁਮਾਰ ਕਾਤਕੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 9 ਦੇ ਨਿਯਮ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਇੱਕ ਐਕਸ-ਪਾਰਟ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 28 ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(9) ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸਿੱਟਾ ਸਹੀ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਲਾਹ ਫੀਸ ਰੁਪਏ 200.

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਐਮ. ਐਮ. ਪੁੰਡੀ, ਜੇ.

ਬਾਲ ਕਿਸ਼ਨ ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, — ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1985 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 4572

9 ਦਸੰਬਰ 1985

ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਐਕਟ (1911 ਦਾ III)—ਧਾਰਾ 154 ਅਤੇ 168— ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ—ਜਨਤਕ ਨਿਲਾਮੀ—ਅਜਿਹੀ ਨਿਲਾਮੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਜਾਨਵਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਇਕ ਮੀਲ ਦੂਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਸੀ—ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਇਸ ਲਈ ਨਿਪਟਾਰੇ - ਕੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਜੈਕਟਾਂ - - ਅਜਿਹੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਲਾਮੀ - ਕੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

ਫਤਿਹਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜੋ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦੁਆਰਾ

(2) 1924 ਲਾਹੌਰ 224.

ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1911 ਦੀ ਧਾਰਾ 168 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਫਨਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਕਲਪਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਜੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ

ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਗਲਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਘਿਣਾਉਣੀ ਜਾਂ ਗੰਦੀ ਗੰਧ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਦੂਰੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਵਿਅਕਤੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਦਫਨਾਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਏਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਰਿਵਾਜੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਛੁਪਣ ਲਈ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਗਿਰਝਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਛੱਡਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 154 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਕੋਈ ਖਤਰਨਾਕ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਨਿਲਾਮ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਲਾਸ਼, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਾਹ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਮਾਲਕ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਤਿਆਗਣ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲਕ, ਧਾਰਾ 154 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ, ਲਾਸ਼ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਉੱਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 168 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਬੋਲੀਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੂਰ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਬੋਲੀਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਲਾਮੀ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 4 ਅਤੇ 5)।

226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ: -

- (i) ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸੂਚੀ P. 2 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 2 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ, ਭਾਵ, ਅਨੁਬੰਧ P. 1;
- (ii) ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵਾਂ ਰਿੱਟ ਆਰਡਰ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ;

Bal Kishan Khanna and others v. State of Punjab and others
(M. M. Punchhi, J.)

(ਹਾਇ) ਅਨੁਬੰਧ P. 1 ਅਤੇ P. 2 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੰਡ ;

(iv) ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਤਕਾਲਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਵ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਛੋਟ;

(v) ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਖਰਚੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ;

ਅਤੇ

ਅੱਗੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਰਵਿੰਦਰ ਚੋਪੜਾ, ਸੀ .

ਜੀ.ਐਸ.ਗਰੇਵਾਲ, ਏ.ਜੀ. ਪੰਜਾਬ ਐਚ.ਐਸ ਨਾਗਰਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜੇ.ਐਸ.

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਟੀ.ਐਸ.ਦੁਆਬੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ

ਨਿਰਣਾ

ਐਮ.ਐਮ.ਪੁੰਡੀ, ਜੇ. (ਓਰਲ)

(1) ਕੀ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰ: 4572 ਅਤੇ 5300 ਆਡ 1985 ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਛੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ 78 ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਧਾਰੂ ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੱਖੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪਸ਼ੂ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਊਂਸਪਲ ਹੱਦ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਬਾਹਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ ਦੱਬ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 26 ਮਾਰਚ, 1985 ਨੂੰ ਸਾਲ 1985-86 ਲਈ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਝੂਠੀ ਜਨਤਕ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨਿਆ। 41,000 ਕਿਊਕਿ ਨਿਲਾਮੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਸਾਧਕ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਨਿਲਾਮੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੱਟਣ ਦੀ ਹੈ

ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 168 ਦੀ ਤਾਕਤ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

“168. ਮਰੇ ਹੋਏ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ।- (1) ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੋਈ ਜਾਨਵਰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਵਿਅਕਤੀ ਚੌਵੀ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗਾ-

- (a) ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਧਾਰਾ 154 ਅਧੀਨ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਥਾਨ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਜਾਂ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ; ਜਾਂ
- (b) ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗੀ।
- (2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਅਜਿਹੀ ਫੀਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।
- (3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ "ਜਾਨਵਰ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਸਾਰੇ ਸਿੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਪਸ਼ੂ, ਹਾਥੀ, ਉਠ, ਘੋੜੇ ਦੇ ਟੱਟੂ, ਖੋਤੇ, ਖੱਚਰਾਂ, ਪਿਆਰੇ ਸਮਝੇ ਜਾਣਗੇ; ਭੇਡ ਬੱਕਰੀਆਂ, ਸੂਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਜਾਨਵਰ।
- (4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਇਹ ਧਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ IX ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਸੈਨੇਟਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ" ਸੈਕਸ਼ਨ 154 ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ :-

“154. ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ। -ਕਮੇਟੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੂੜਾ, ਕੂੜਾ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਮਾਮਲਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਸਥਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਸਮੇਂ, ਢੰਗ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਕੂੜਾ, ਕੂੜਾ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲੀ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਰੀਡਿੰਗ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 168 ਦੀ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। , ਢੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਾਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਵੇਲੇ ਕਿਹੜੇ ਰੂਟਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਢੱਕਿਆ ਜਾਂ ਬੇਨਕਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ' ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਸਵੱਛਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਿਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 168, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਏ. ਸਥਾਨ, ਜਿਵੇਂ

Bal Kishan Khanna and others v. State of Punjab and others
(M. M. Punchhi, J.)

ਕਿ ਧਾਰਾ 154 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 168 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। 500. ਧਾਰਾ ਇਹ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਕਾਰਨ, ਮਰੇ ਹੋਏ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 168 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ 168 ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ, ਲਾਸ਼ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇਹ ਫੀਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 168 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ, ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ। ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੰਡਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 154 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਲਾਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੁਆਰਾ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ, ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਲਾਸ਼ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਟੁਕੜੇ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲੀ ਨਿਲਾਮੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਉਹ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਿਲਾਮੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਸ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ^{ਜੇਕਰ} ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(4) ਵਿਵਾਦ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੁਦ ਇਸ ਨੂੰ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਬਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਗਲਤ ਸਟੈਂਡ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ * ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਨੂੰ ਉਲਝਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਵਾਂਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੂਰ, ਪਰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 168 ਲਈ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ

ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਕਲਪਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜੋ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਜੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਗਲਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਗੰਦੀ ਬਦਬੂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਦੂਰੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਵਿਅਕਤੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਮੁਰਦਾ ਸਰੀਰ, ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ। ਦੂਸਰਾ, ਧਾਰਾ 154 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ, ਜੋ ਮਾਵ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਰਿਵਾਜੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਛੁਪਣ ਲਈ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਗਿਰਝਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਾਸ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਹਾਡਾ ਰੋੜੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ "ਹੱਡੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰ"। ਧਾਰਾ 154 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਐਸ. ਐਸ. ਕੰਗ, ਜੇ.)

ਕਸਬੇ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਲਈ ਜੋਖਮ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੁਪਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਉਡਾਉਂਦੇ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਾ ਡਰ ਮੈਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਾਹਤ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਰੁਕਾਵਟ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਕੋਈ ਖਤਰਨਾਕ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਣ

Bal Kishan Khanna and others v. State of Punjab and others
(M. M. Punchhi, J.)

ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹਨ। ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਨਿਲਾਮ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂ ਦੀ ਲਾਸ਼, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਾਹ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਮਾਲਕ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਤਿਆਗ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲਕ, ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ, ਲਾਸ਼ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਉੱਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 168 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(5) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਸਫਲ ਬੋਲੀਕਾਰ, ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੀਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। . ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਲਾਮੀ ਗੈਰ- ਅਨੁਮਾਨਤ ਹੈ। ਸਲਾਹ ਫੀਸ ਰੁਪਏ 300

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਐਸਐਸ ਕੰਗ ਜੇ.

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਸਿਵਲ ਰਿਟ. 1985 ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 172

ਦਸੰਬਰ 10, 1985।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ 39— ਤਰਜੀਹੀ ਸਲੂਕ ਦੇਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਡੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ - ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ